

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Идентификациона
налепница

ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ

GEO

ГЕОГРАФИЈА

ОГЛЕДНИ ИСПИТ

DRŽAVNA MATURA 2021./2022.

GEO.00.SR.R.K1.40

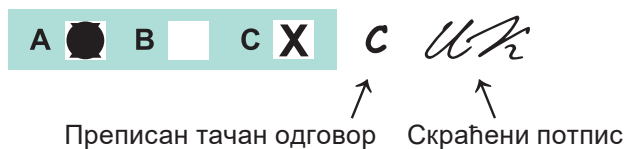

45340

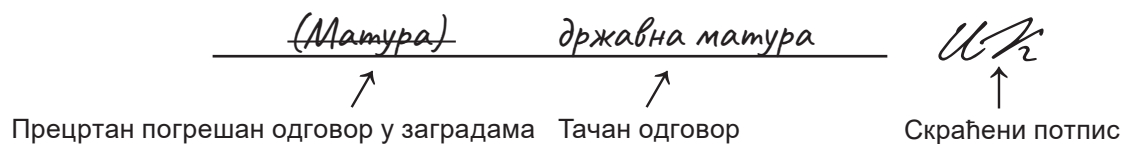
Начин означавања одговора на листу за одговоре:

Начин исправљања погрешака на листу за одговоре:

Начин исправљања погрешака у испитној књижици:

ОПШТА УПУТСТВА

Пажљиво прочитајте сва упутства и следите их.

Не okreћите страницу и не решавајте задатке док то не одобри водитељ испитне просторије.

Налепите идентификационе налепнице на све испитне материјале које сте добили у сигурносној кесици.

Испит траје **90** минута.

Испред сваке групе задатака је упутство за решавање. Пажљиво га прочитајте.

Можете писати по листу за концепт, али се његов садржај неће бодовати.

Пишите читко. Нечитки одговори ће се бодовати са нула (0) бодова.

На 2. страници ове испитне књижице приказан је начин означавања одговора и начини исправљања грешака. При исправљању грешака потребно је ставити скраћени потпис.

Забрањено је потписати се пуним именом и презименом.

Употребљавајте искључиво хемијску оловку која пише плавом или црном бојом.

Када решите задатке, проверите одговоре.

Желимо Вам много успеха!

Ова испитна књижица има 40 страница, од тога 1 празну.

I. Задаци вишеструког избора

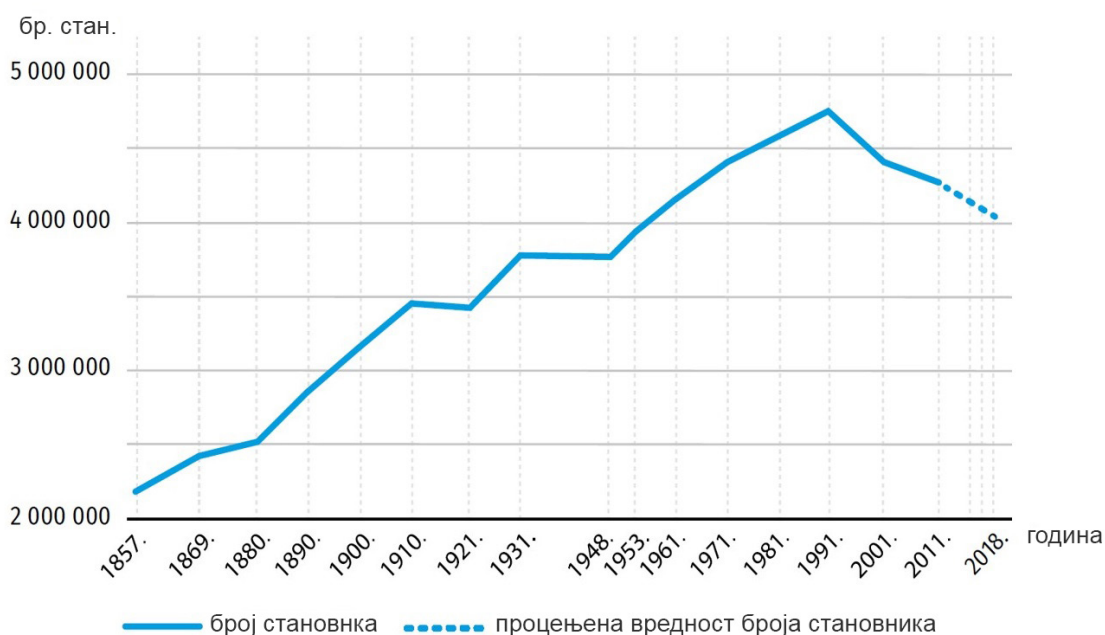
У следећим задацима од више понуђених одговора само је **један** тачан.
Тачне одговоре морате означити знаком X на листу за одговоре.
Тачан одговор доноси један бод.

1. Шта је од наведених описа позитивна последица деловања мултинационалних компанија за потрошаче?

- A. искориштавање јефтине радне снаге
- B. притисак на владе због компанијских интереса
- C. стандардизација производа на светском нивоу
- D. конкуренција малим компанијама

(1 бод)

2. Пажљиво прегледајте дијаграм и табелу.

Таб. 1. Просечна годишња промена броја становника између одабраних пописа

Ознака међупописног периода	Просечна годишња промена између два узастопна пописа
1	–560
2	–1721
3	–15 257
3	–34 681

Којим је бројем у табели означена просечна годишња промена броја становника у међупописном периоду од 1910. до 1921. године?

- A. бројем 1
- B. бројем 2
- C. бројем 3
- D. бројем 4

(1 бод)

3. Која се од наведених комбинација стена употребљава за добијање цемента?

- A. кречњак и доломит
- B. кречњак и глина
- C. кречњак и мрамор
- D. кречњак и лес

(1 бод)

Географија

4. Пажљиво погледајте фотографију.

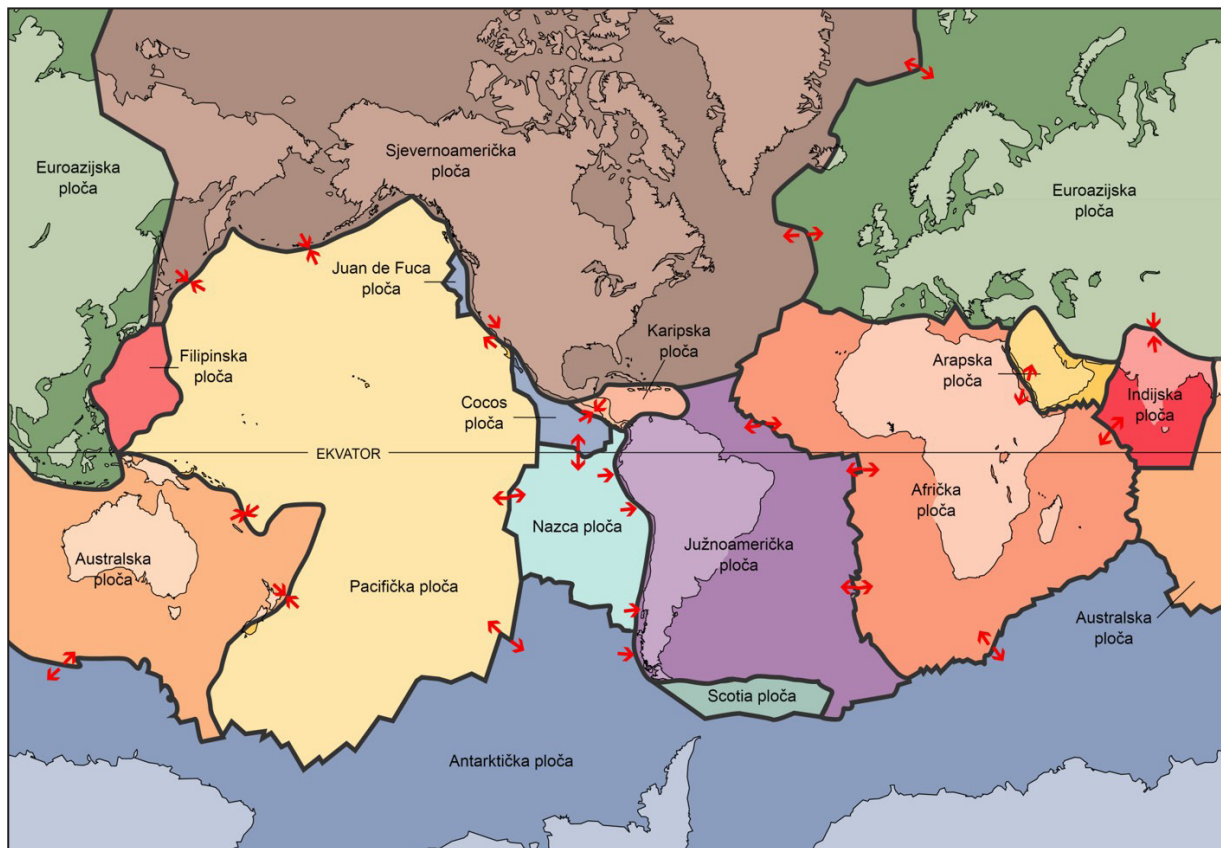

Фотографија је снимљена у јануару 2021. године на Банији. Којим је процесом настало удубљење видљиво на фотографији?

- A. клизањем
- B. одроњавањем
- C. извијањем
- D. урушавањем

(1 бод)

5. Пажљиво погледајте географску карту.

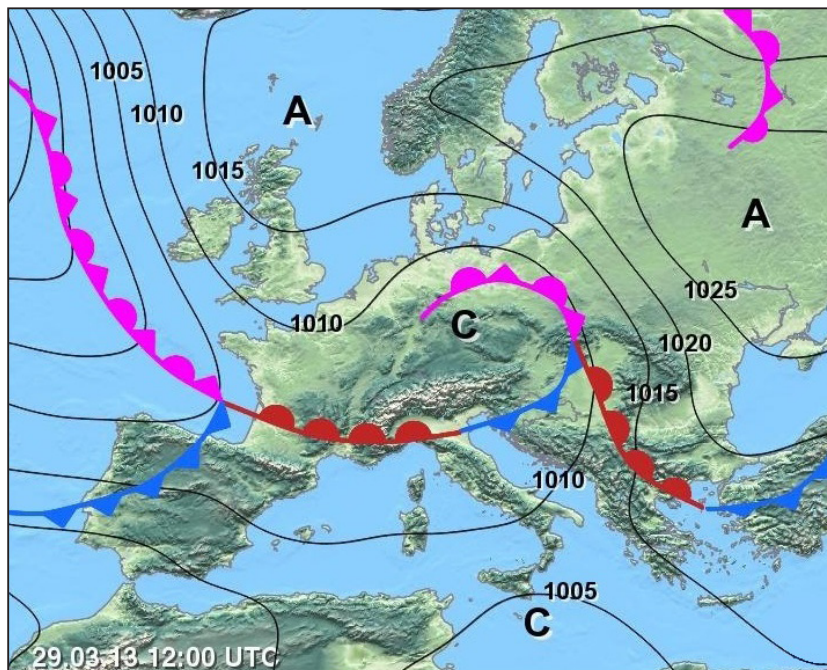
На границама којих литосферних плоча су последњих сто година забележени потреси магнитуде веће од 9 по Рихтеру?

- A. Афричке и Јужноамеричке плоче
- B. Евроазијске и Северноамеричке плоче
- C. Назца и Јужноамеричке плоче
- D. Пацифичке и Аустралске плоче

(1 бод)

Географија

6. Пажљиво погледајте географску карту.

Која од наведених временских ситуација одговара приказу на синоптичкој карти?

- A. Над Великом Британијом налази се поље високога ваздушног притиска као и над јужним делом Средоземнога мора.
- B. Над европским делом Руске Федерације налази се поље нискога ваздушног притиска као и изнад Средње Европе.
- C. Над Средњом Европом налази се поље нискога ваздушног притиска, а над Великом Британијом поље високога ваздушног притиска.
- D. Над јужним делом Средоземнога мора налази се поље нискога ваздушног притиска као и над европским делом Руске Федерације.

(1 бод)

7. У којем је граду одржана конференција UN-а чији је закључак ограничење пораста глобалне температуре испод 2 °C до 2100. године?

- A. у Копенхагену
- B. у Кјоту
- C. у Монтреалу
- D. у Паризу

(1 бод)

8. Које од наведених обележја **није** доминантно везано уз мочваре и њихову важност?

- A. акумулација танина и супстанци које сачињавају хумус
- B. брзи проток воде
- C. мањак кисеоника у земљишту
- D. разноликост флоре и фауне

(1 бод)

9. Пажљиво погледајте географску карту.

Према којем је критеријуму израђена тематска географска карта наведених језера?

- A. према надморској висини језера
- B. према постанку језерске завале
- C. према сланости језерске воде
- D. према сталности језера

(1 бод)

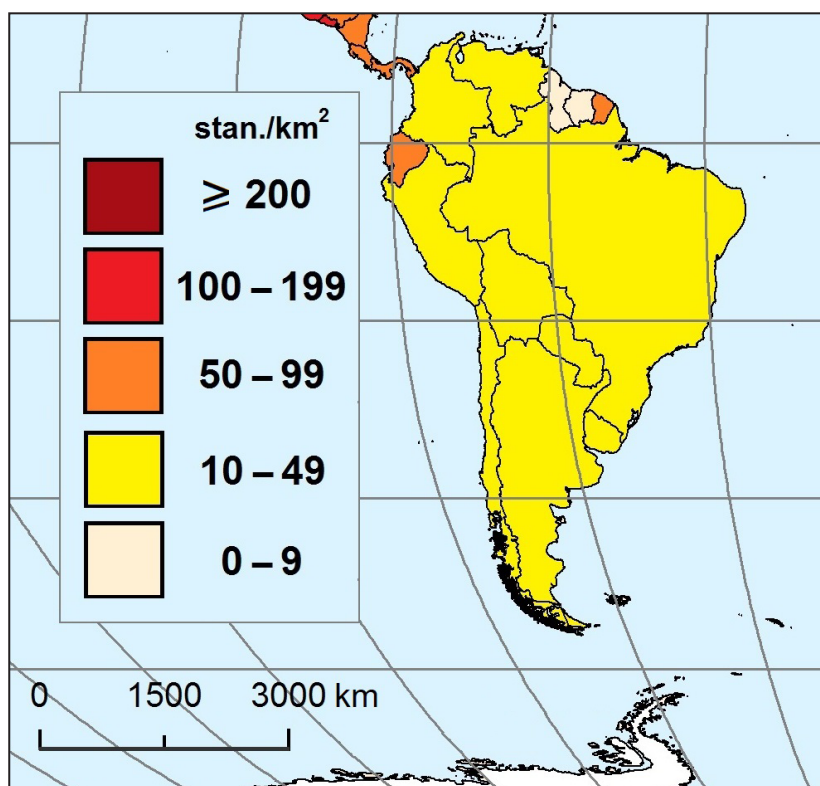
Географија

10. Које је од наведених обележја карактеристично за еугеничку популацијску политику?

- A. Подупире високу родност.
- B. Подупире побољшање генетских особина човека.
- C. Спречава високу родност.
- D. Помаже пресељавање унутар националнога територија.

(1 бод)

11. Пажљиво погледајте географску карту.

У којој од наведених држава са густином насељености од 0 до 9 стан./km² тропске кишне шуме прекривају највећи удео површине?

- A. у Колумбији
- B. у Гвајани
- C. у Перуу
- D. у Венецуели

(1 бод)

12. Пажљиво прочитајте текст.

Обично се глобални градови рангирају према броју мултинационалних компанија које у њима имају седиште, оствареном БДП-у, изравним страним улагањима и осталим капиталним инвестицијама и сл. Аутори су уместо одабира једног или мањег броја показатеља одлучили израдити индекс којим ће обухватити седам димензија глобалног града за које сматрају да су важне за његову успешност као економског центра глобалног значаја. Тих седам димензија су: правни и политички оквир, економска стабилност, једноставност пословања, финансијски токови, значај града као пословног центра, стварање знања и проток информација те квалитета живљења.

(Извор: Топ листа водећих светских градова, Лукић, А., 2009)

Који од наведених мегаградова има највиши индекс глобалног града у последњих пет година према карактеристикама глобалног града описаног у приложеном тексту?

- A.** Мексико Сити
- B.** Њујорк
- C.** Шангај
- D.** Токио

(1 бод)

13. Који од наведених фактора има одлучујући утицај на висинску границу пољопривредне производње у Андама?

- A.** географска дужина
- B.** географска ширина
- C.** морске мене
- D.** морске струје

(1 бод)

Географија

14. Пажљиво погледајте табелу.

Таб. 2. Четири водеће државе света према укупној потрошњи електричне енергије добијене из хидроцентрала 2017. године

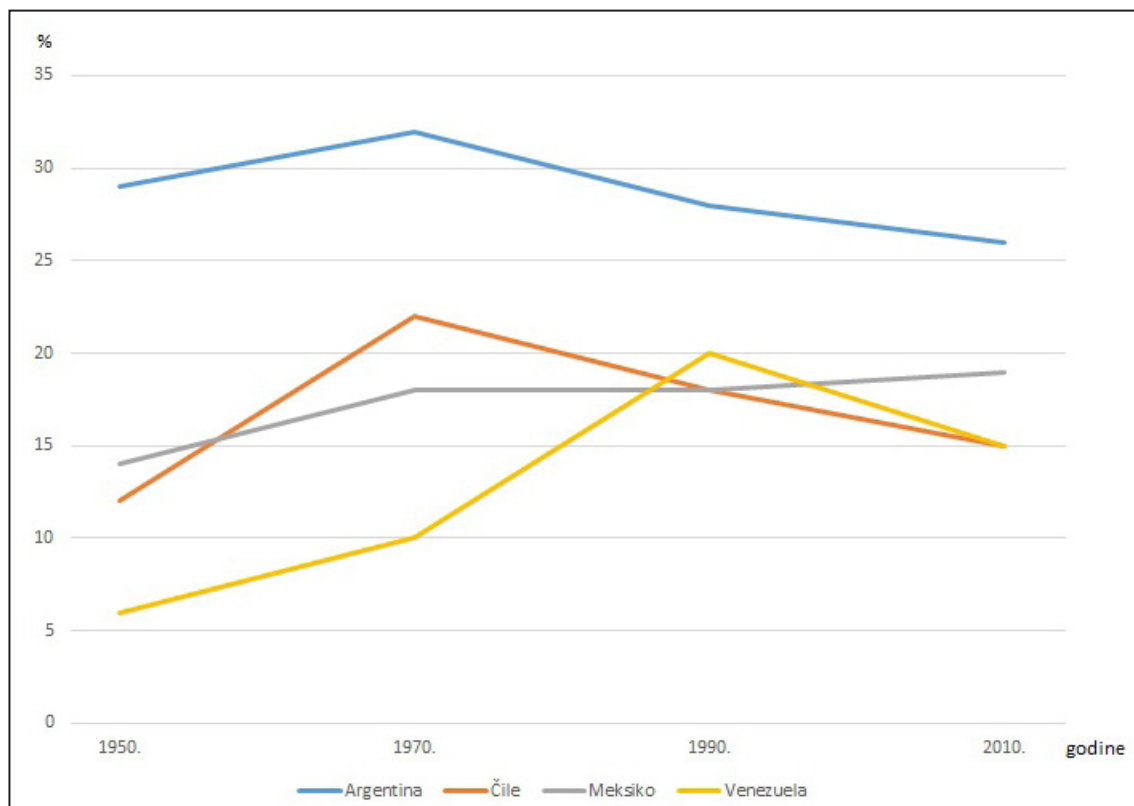
Држава	Потрошња (GW)
НР Кина	313
Бразил	100
Канада	81
САД	80

У којој је од наведених држава била највећа потрошња по становнику електричне енергије добијене из хидроенергије?

- A. у НР Кини
- B. у Бразилу
- C. у Канади
- D. у САД-у

(1 бод)

15. Пажљиво погледајте дијаграм.

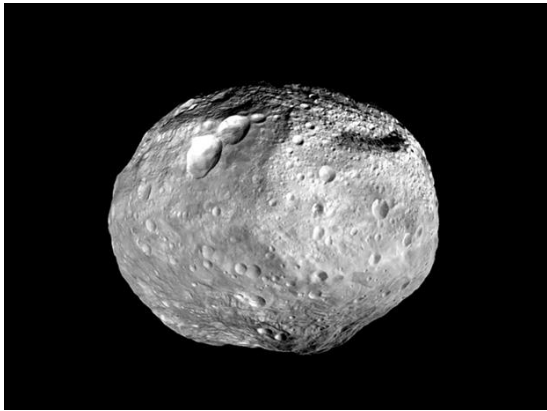
Дијаграм приказује удео запослених у индустрији у одабраним државама од 1950. до 2010. године. Која је од наведених држава забележила највећи релативни пораст удела запослених у индустрији 2010. године у односу на 1950. годину?

- A. Аргентина
- B. Чиле
- C. Мексико
- D. Венецуела

(1 бод)

Географија

16. Пажљиво погледајте графички прилог.

Које је васионско тело приказано на фотографији?

- A. астероид
- B. комет
- C. планет
- D. звезда

(1 бод)

17. Пажљиво погледајте фотографије.

1

2

3

4

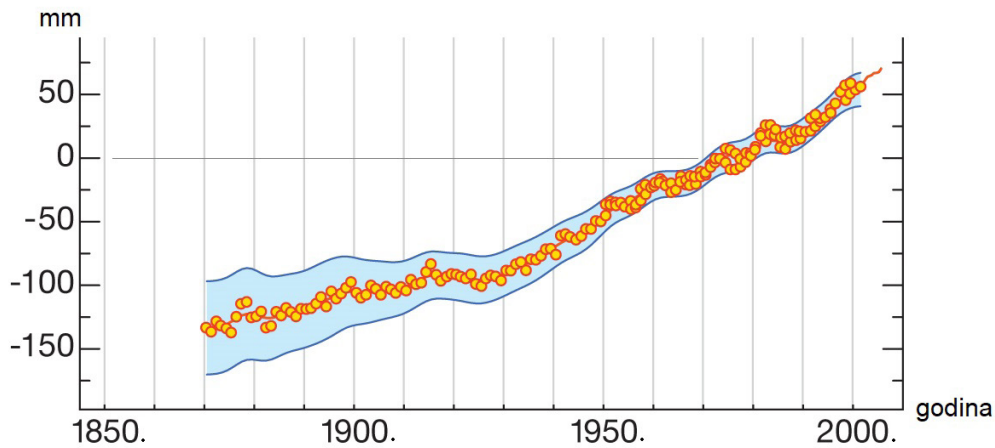
Којим је бројем означена фотографија која приказује грану копненог саобраћаја који је највећи произвођач угљичног диоксида?

- A. бројем 1
- B. бројем 2
- C. бројем 3
- D. бројем 4

(1 бод)

Географија

18. Пажљиво погледајте дијаграм.

За колико би се подигао средњи ниво мора на Земљи од 1870. до 2100. године ако би пораст у 21. веку био једнак порасту од 1870. до 2000. године?

- A. око 0,1 m
- B. око 0,3 m
- C. око 0,8 m
- D. око 1,2 m

(1 бод)

19. Који се од наведених обележја примарно односи на околишну одрживост градова?

- A. све већа заступљеност бициклистичког саобраћаја
- B. бројне културне установе
- C. природни пораст становништва
- D. пораст стандарда грађана

(1 бод)

20. Која је позитивна економска последица градње ХЦ Три кланца?

- A.** преселење око 1,5 милиона становника
- B.** подизање нивоа реке за око 100 метара
- C.** повећање удела обновљивих извора енергије
- D.** смањење плоднога муља низводно

(1 бод)

21. Пажљиво прочитајте текст.

Једна од највећих нафтних катастрофа догодила се у Мексичком заливу на нафтној платформи *Deepwater Horizon* 2010. године. Дошло је до експлозије и из морског дна почела је истицати нафта. Дивовска нафтна мрља прекрила је површину мора од 6500 km² и онечистила око 400 km обале. Нафта је заустављена након три месеца бетонским чепом и куполом.

Којом је техником екоремедијације заустављено истицање нафте у описаном случају?

- A.** биоремедијацијом
- B.** испумпавањем
- C.** јаружењем
- D.** укрућивањем

(1 бод)

II. Задаци кратког одговора

У следећим задацима одговорите кратким одговором (речју, словом или бројем) или допуните реченицу, карту односно табелу уписивањем садржаја који недостаје или одговорите најмање једном реченицом.

Одговоре упишите **само** на предвиђено место у овој испитној књижици.

Тачан одговор доноси један бод.

22. Пажљиво погледајте фотографије.

Којем типу заштићене културне баштине припадају производи са фотографије?

(1 бод)

23. Које је име најмлађег геолошког периода унутар палеозоица?

(1 бод)

24. Пажљиво погледајте фотографију.

Наведите назив типа рељефа приказаног на фотографији те објасните једном реченицом како тај тип рељефа утиче на примарне делатности и насељеност.

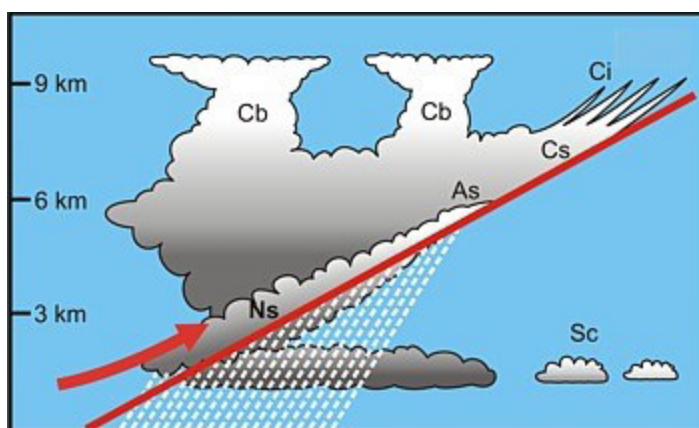
(1 бод)

Географија

25. Објасните једном реченицом законитост како се мењају релативна влажност и ваздушни притисак у условима стабилне атмосфере под утицајем пораста температуре ваздуха.

(1 бод)

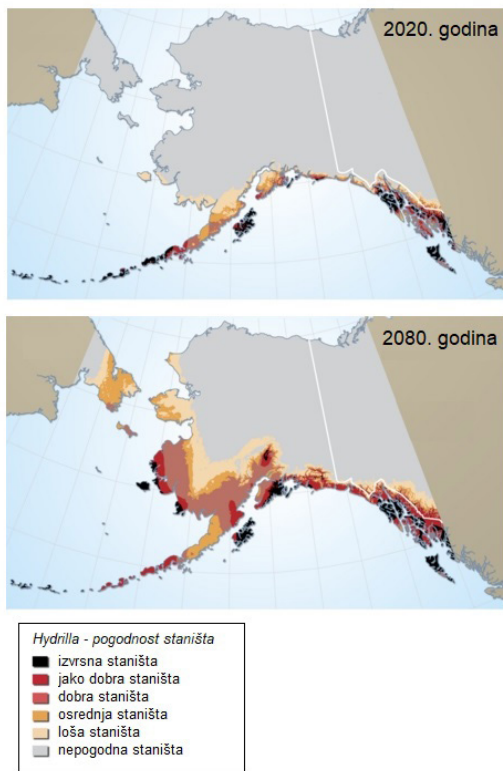
26. Пажљиво погледајте графички прилог.

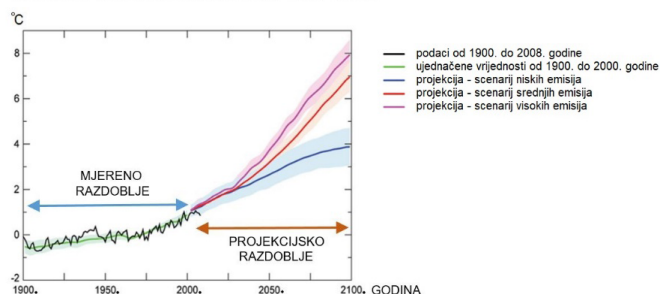
Који је назив ваздушне масе чије је кретање означено стрелицом?

(1 бод)

27. Пажљиво погледајте графичке прилоге.

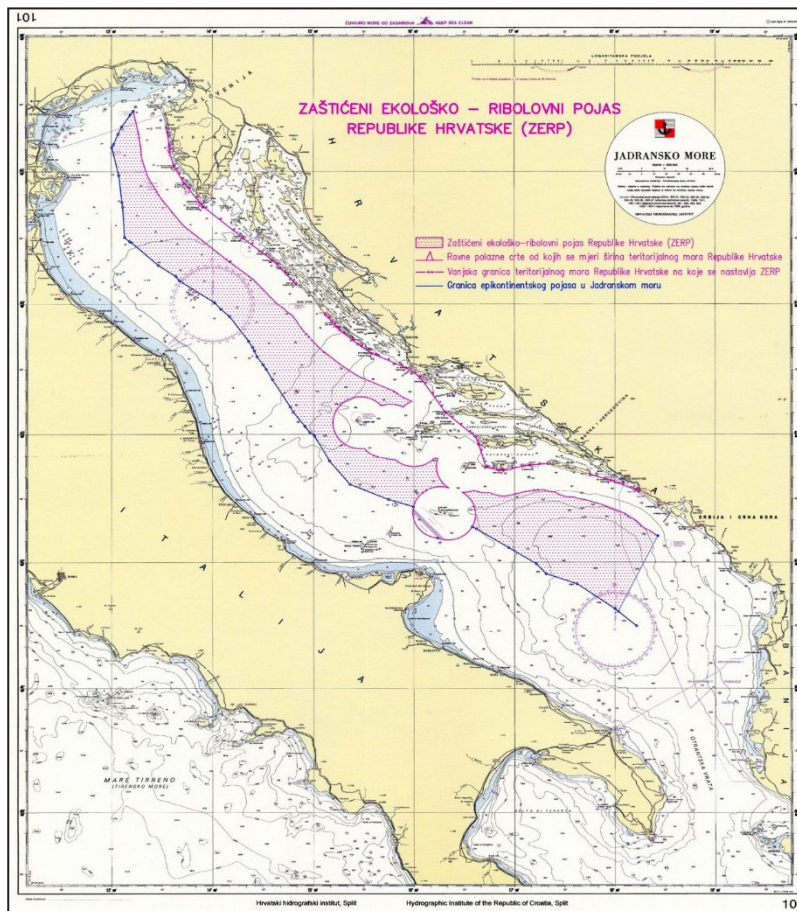
KRETANJE TEMPERATURA NA ZEMLJI 1900. – 2100.

Koja промена у природи узрокује ширење приказане инвазивне врсте на Аљасци према пројекцији за 2080. годину у односу на 2020. годину? Објасните једном реченицом.

(1 бод)

28. Пажљиво погледајте географску карту.

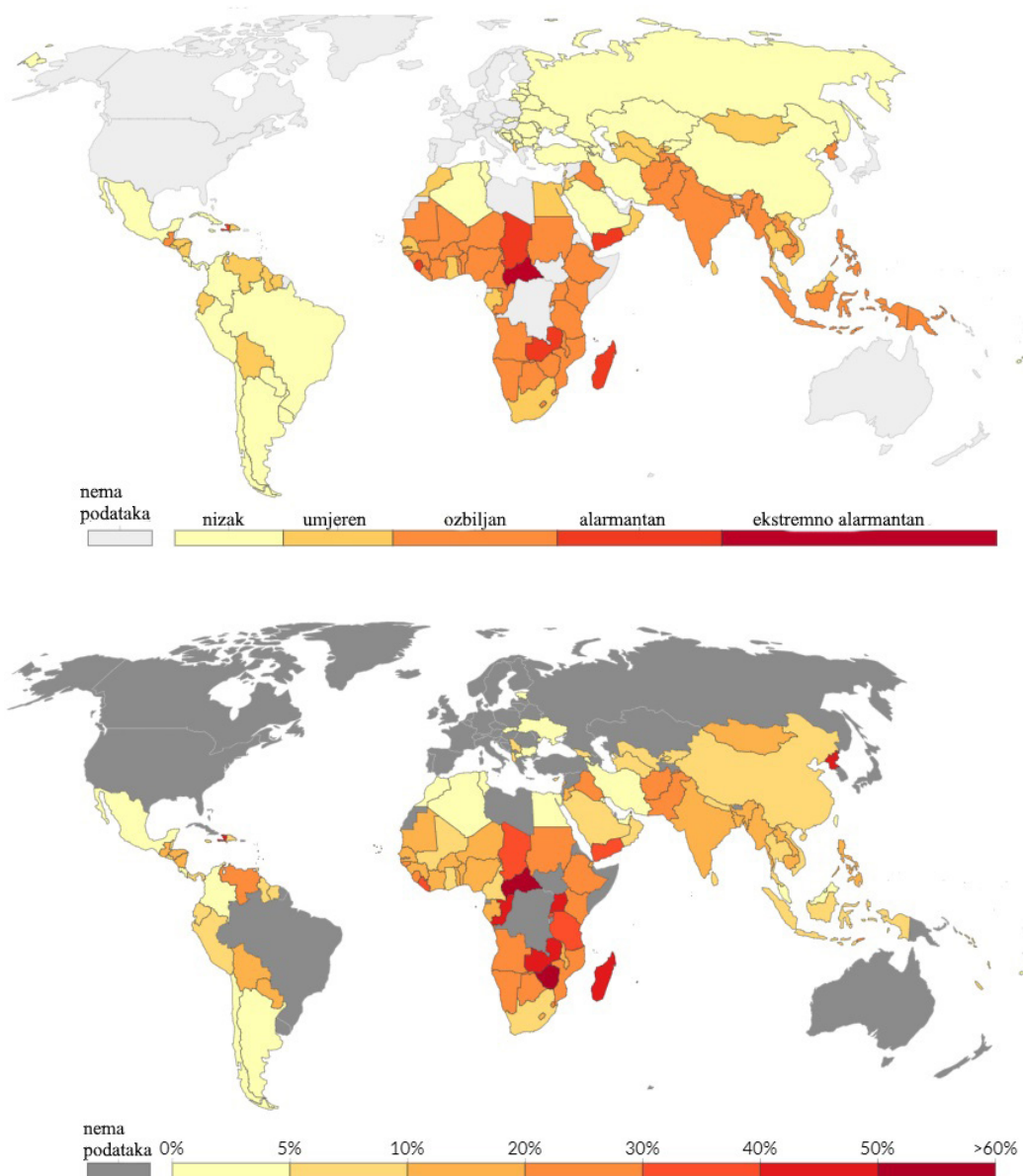
На приложеној карти означен је део морског простора Републике Хрватске којем је одлуком Хрватског сабора 2021. године промењен правни статус. Који је данашњи назив тог дела морског простора Републике Хрватске?

(1 бод)

29. Које је име државе чија је ексклава између територија Пољске и Литве?

(1 бод)

30. Пажљиво погледајте географске карте.

На првој карти приказан је индекс глади, а на другој подхрањеност у свету. У којој су држави Средње Африке и Југозападне Азије најлошији показатељи индекса глади и подхрањености?

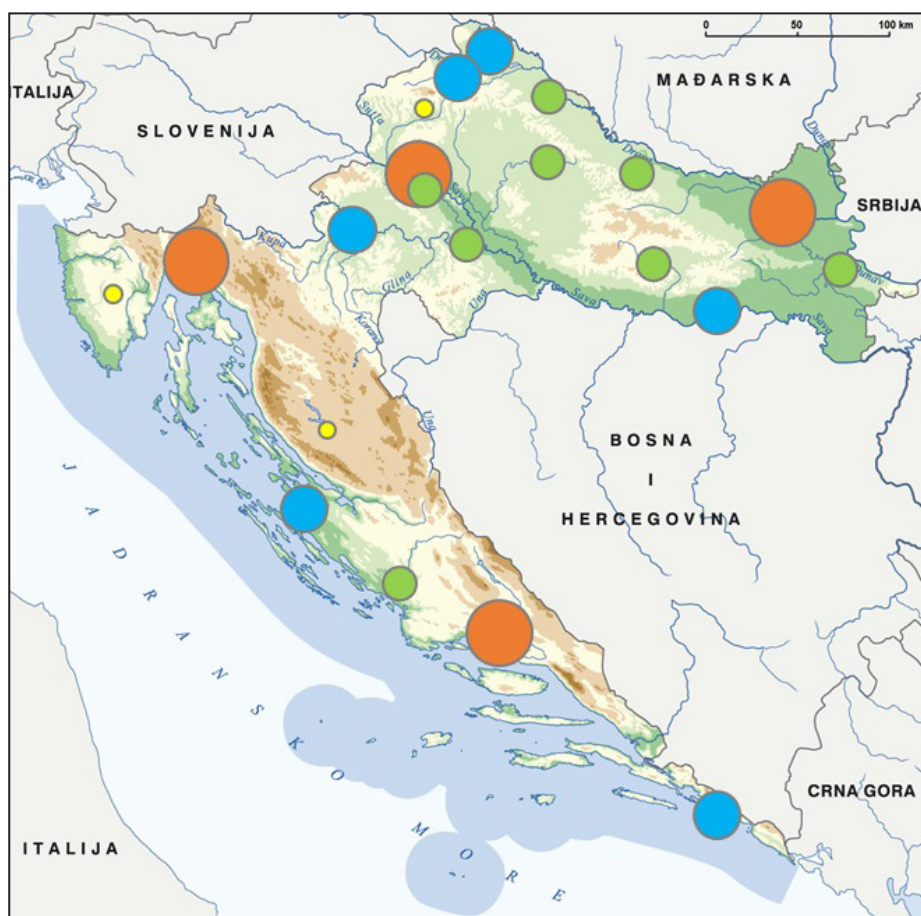
У Средњој Африци то је држава чије је име _____,

а у Југозападној Азији држава чије је име _____.

(1 бод)

Географија

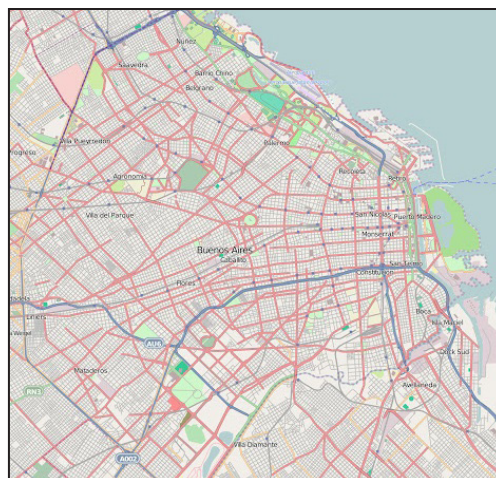
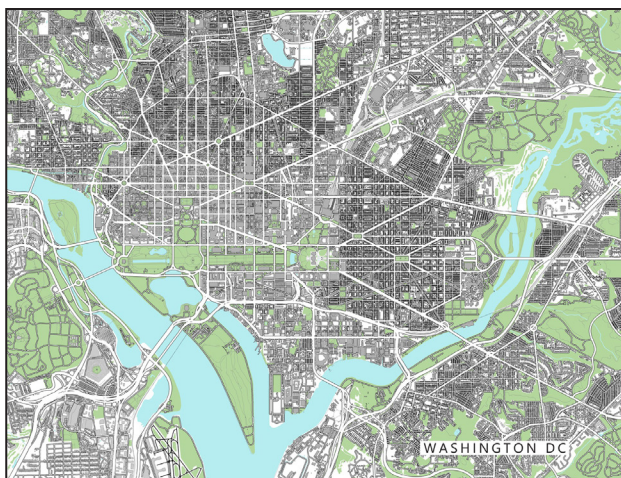
31. Пажљиво погледајте географску карту.

У којим жупанијама жупанијска средишта имају статус субрегионалних центара?
Наведите имена тих жупанија.

(1 бод)

32. Пажљиво погледајте графичке прилоге (тлоцрте градова).

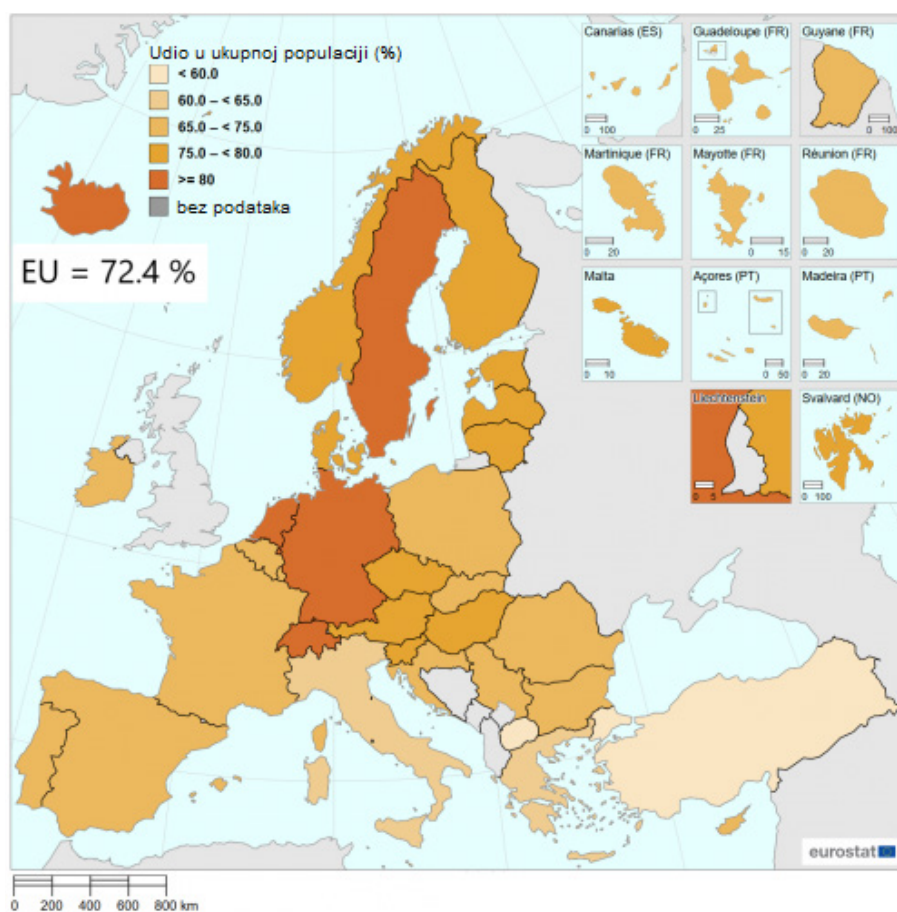

По којим су морфолошким обележјима слични приложени тлоцрти градова?
Објасните једном реченицом.

(1 бод)

Географија

33. Пажљиво погледајте географску карту.

Географска карта приказује удео стопа запослености у укупној популацији 2020. године. Какве су разлике у стопи запослености међу регијама Европе? Објасните једном реченицом.

(1 бод)

34. Пажљиво погледајте фотографију.

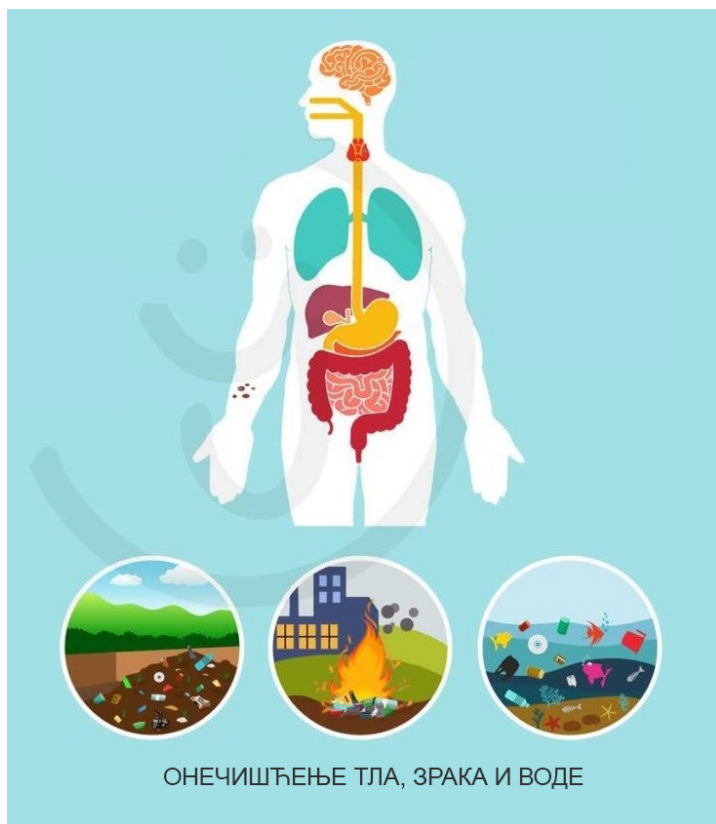

Које је име туристичке регије у којој се налази приказана атракција?

(1 бод)

Географија

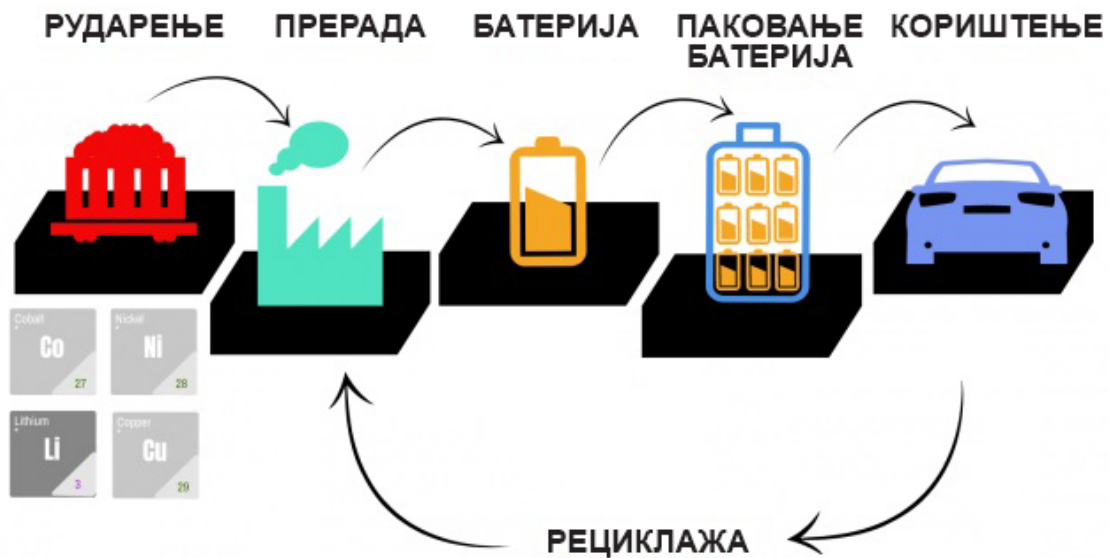
35. Пажљиво погледајте графички прилог.

Који производ петрохемијске индустрије узрокује онечишћење вода, зрака и земљишта те како то делује на здравље људи? Објасните једном реченицом.

(1 бод)

36. Пажљиво погледајте графички прилог.

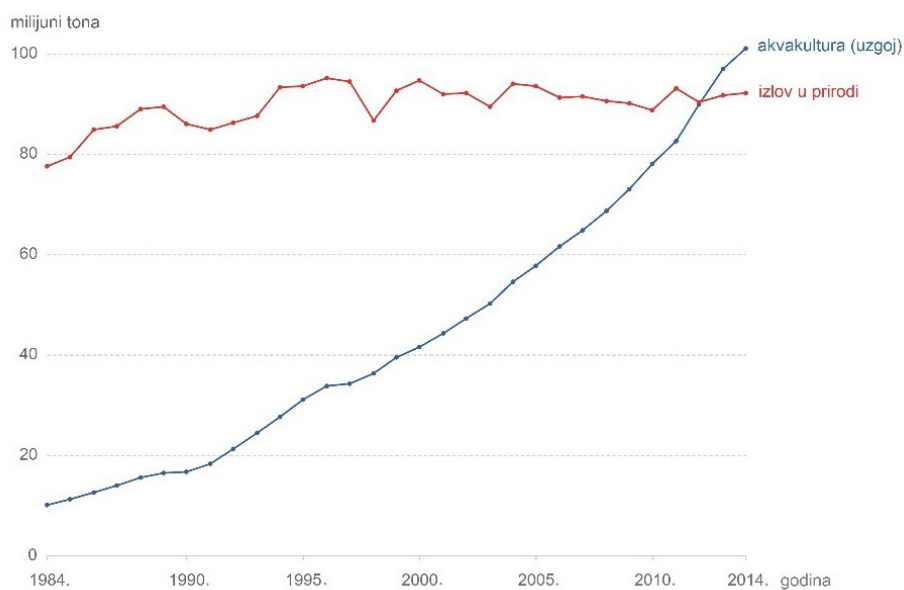
Који је назив метала укљученог у производњу батерија за електричне аутомобиле, а његова експлоатација узрокује онечишћење површинских и подземних вода и земљишта те дезертификацију?

(1 бод)

37. Који је назив земљишта карактеристичног за подручја прерија у Северној Америци, пампе у Аргентини и степа у Русији и Украјини?

(1 бод)

38. Пажљиво погледајте дијаграм.

За колико је пута приближно порастао узгој рибе у аквакултури од 1984. до 2014. године?

Простор за рачунање:

(1 бод)

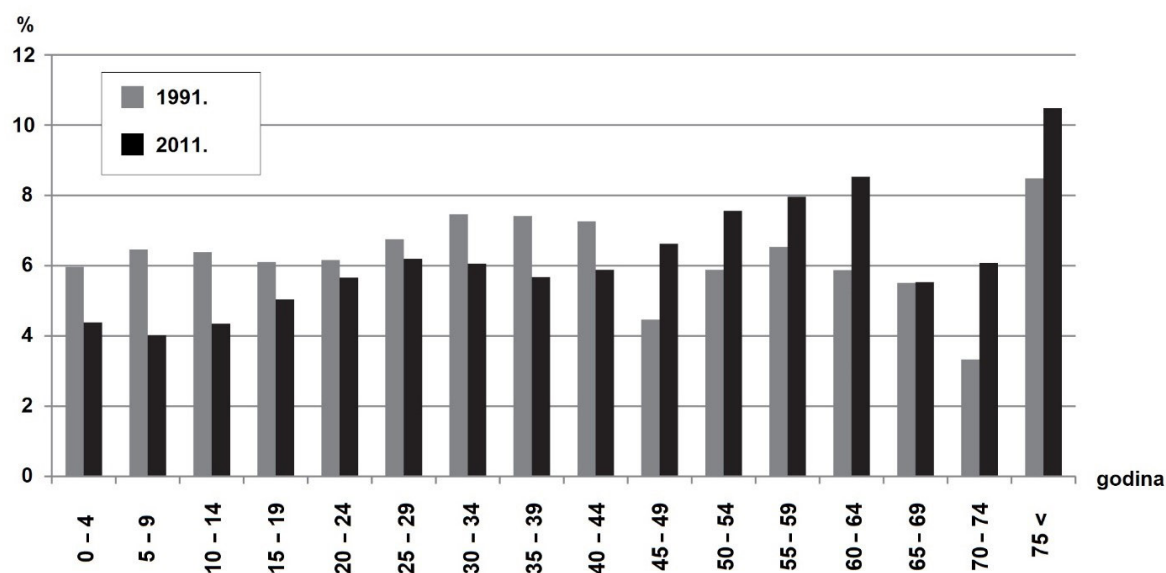
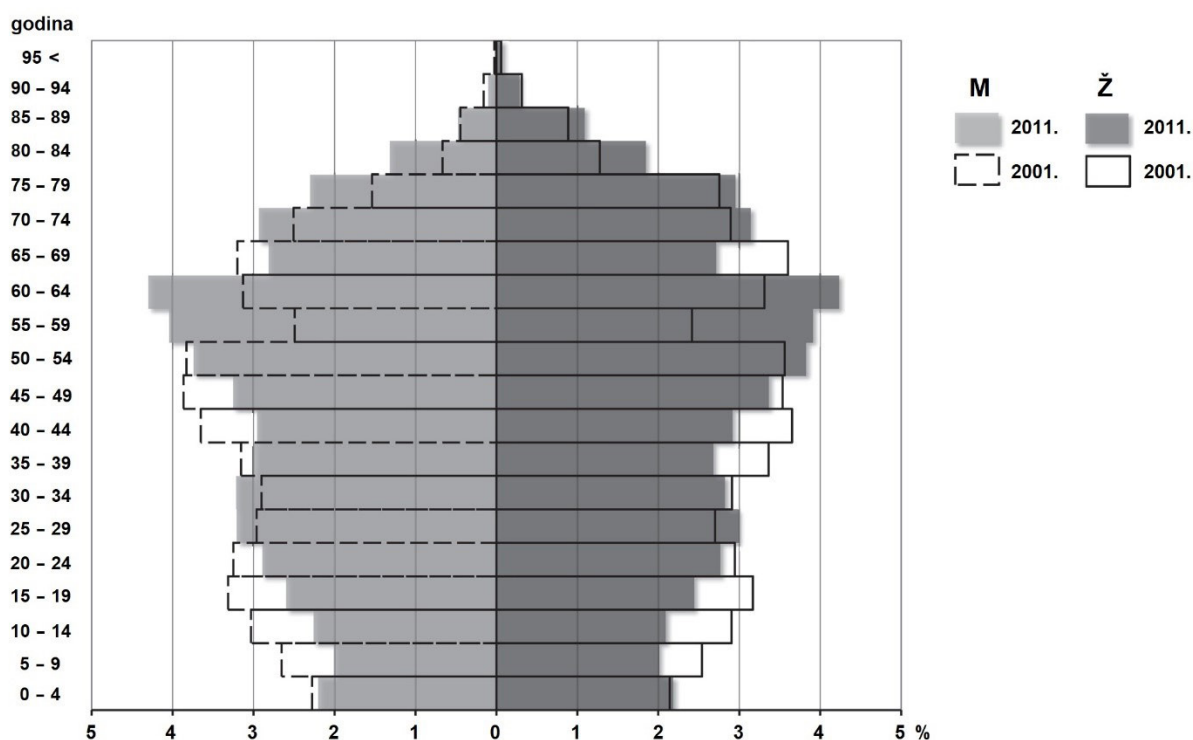
III. Задаци продуженог одговора

У следећим задацима одговорите са неколико реченица, јасно и сажето, усмеравајући се на оно шта је битно за задатак.

Одговоре упишите само на предвиђено место у испитној књижици.

Тачан одговор доноси један, два или три бода.

39. Пажљиво погледајте дијаграме и табелу.

Таб. 3. Просечна старост становника јадранских острва

Острва	Просечна старост		
	2001.	2011.	Разлика
Кварнерска острва	40,6	43,6	3,0
Далматинска острва	42,9	45,7	2,9
Мала острва	53,6	55,4	1,8

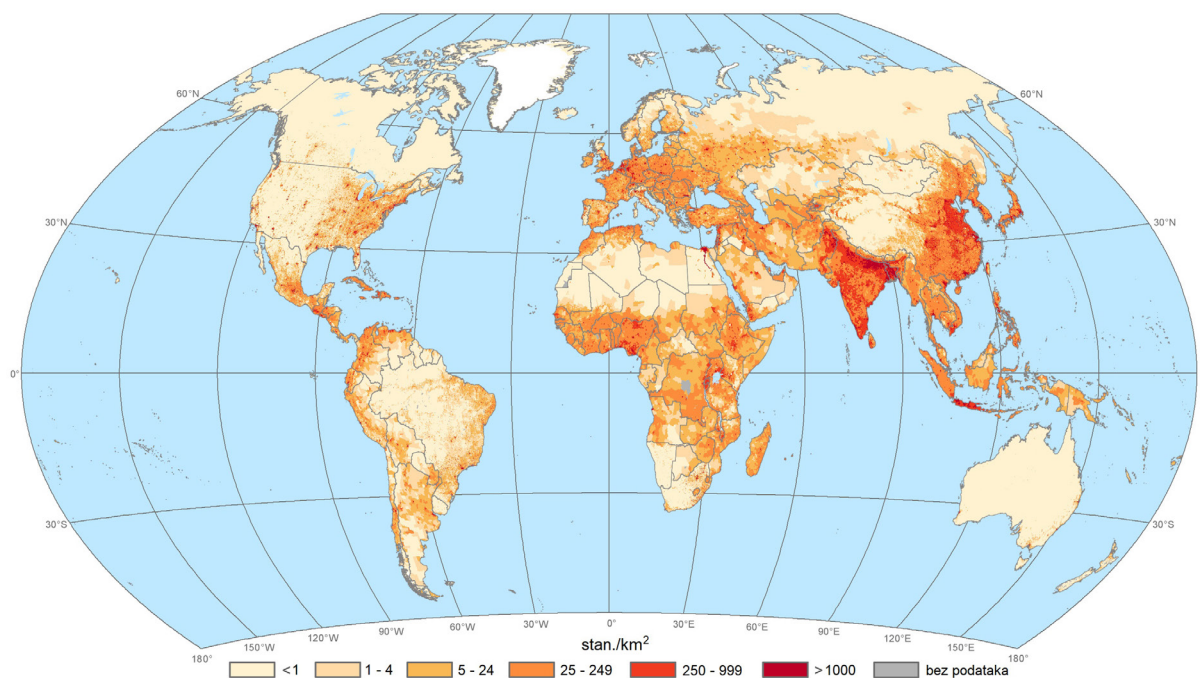
Дијаграми и табела приказују демографско стање јадранских острва. Објасните један демографски процес карактеристичан за острвски простор и наведите најмање две могућности како би се ти процеси зауставили.

[illegible]

(3 бода)

Географија

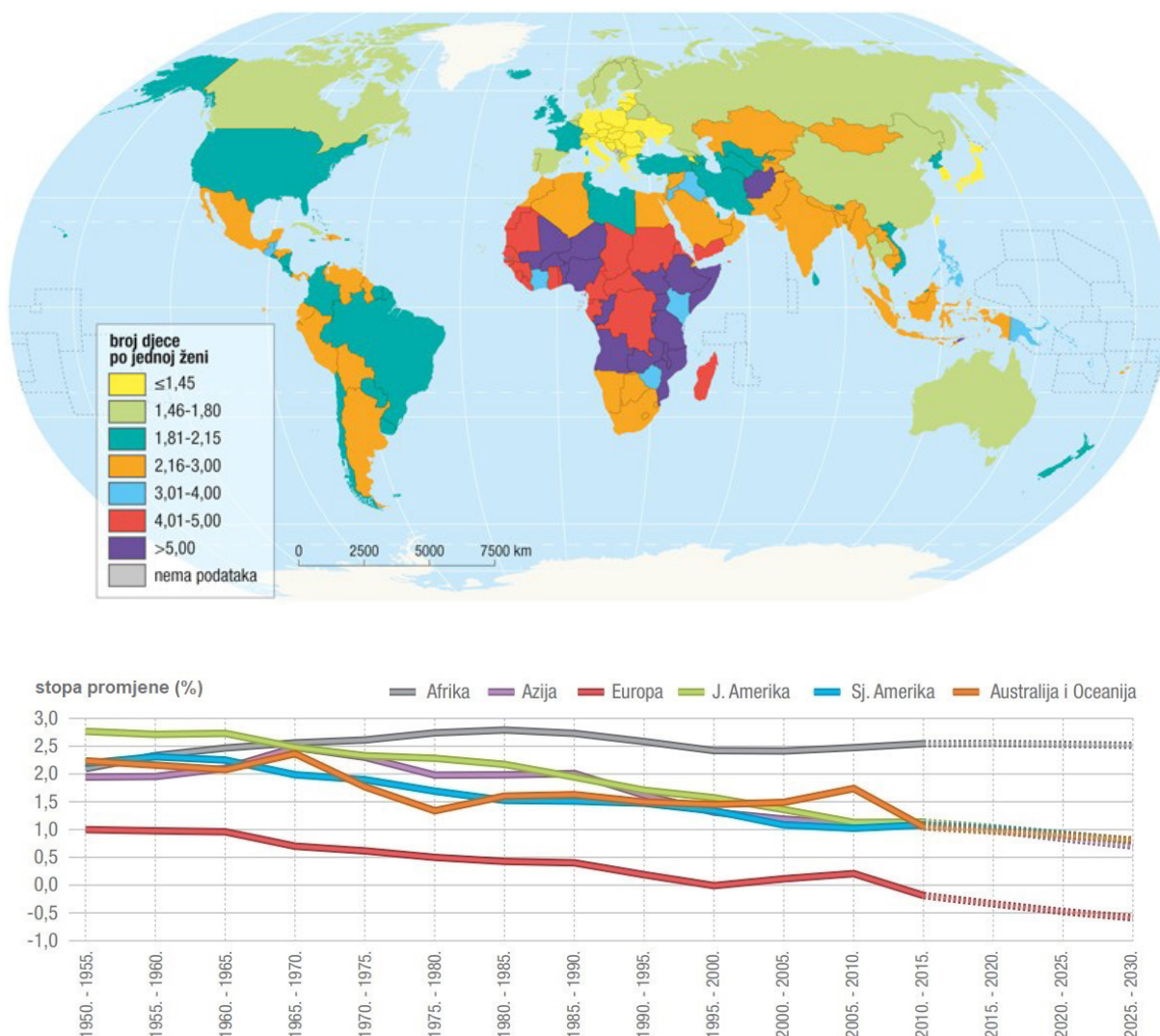
40. Пажљиво погледајте географску карту.

Карта приказује размештај становништва света према густини насељености. Објасните улогу текућица у већој насељености и у привреди на три примера речних долина у Јужној Америци и у Африци.

Географија

41. Пажљиво погледајте географску карту и дијаграм.

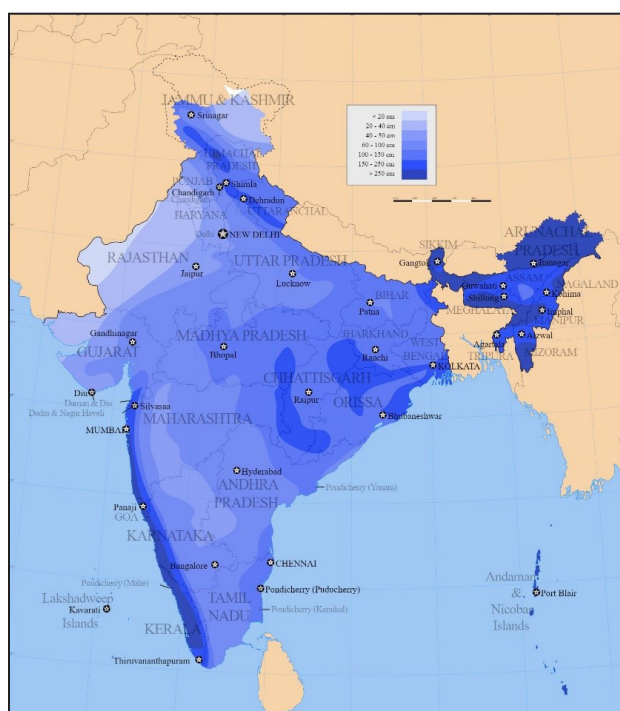
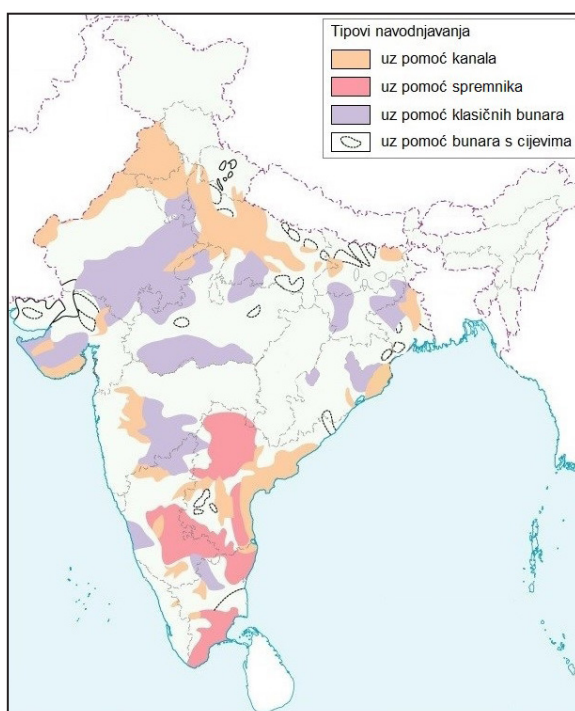
Географска карта приказује стопе фертилитета по државама 2013. године, а дијаграм кретање стопа промене броја становника од 1950. до 2015. те пројекцију до 2030. године по континентима.

Објасните утицај стопа фертилитета на опште кретање становништва Европе, Азије и Африке у 21. веку.

Географија

42. Пажљиво прочитајте текст и погледајте графичке прилоге.

Индија је држава у којој пољопривреда има значајан утицај на привреду. Више од 55 % становништва овиси о пољопривреди. Како би повећала продуктивност, Индија улаже значајна средства у наводњавање. Интензитет наводњавања овиси о географским условима у различитим деловима државе. Планинска подручја и пешчане пустиње имају подземне воде у дубљим слојевима због чега је њихова експлоатација скупа, а систем наводњавања слаб. Плодне алувијалне равни, са сталним речним токовима, као и подручја са 1200 mm падавина регије су са највећим постотком наводњавања, 60 и више посто.

Објасните на три примера повезаност продуктивности пољопривредне производње и система наводњавања те разлике у начинима наводњавања.

Празна страница